

LJUBLJANSKI ČASNIK.

№ 49.

Vtorik 17. Kimovca

1850.

Povabilo na naročbo.

Z mescom oktobrom se začne nova naročba na „Ljubljanski Časnik“, ki izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petik. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blazniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četert leta 1 gold. 30 krajc. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraja še 15 krajc. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znesse 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 krajc., za četert leta 1 gold. 45 krajc. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, in ako se na pismo zapiše, de so naročivni denarji (Pränumerationsgelder) v njem, ni treba nič poštnine plačati.

Vradne naznanila.

Od kar so bile volitve od 18. in 31. vel. serp. očitno naznanjene, so bile tudi v naslednjih soseskah volitve novih predstojnikov v okolici tega okrajniga poglavarstva dokončane, in so bili voljeni:

V soseski Prem: za župana gospod Sterle Anton, jerhar, za svetovavca posestnika Blaž Čelhar in Blaž Čelhar.

V soseski Janežovo berdo: Gosp. Čandek Martin, posestnik za župana, in Tomažič Lukež in Čandek Anton, posestnika za svetovavca.

V soseski Čelje: Mihočič Jožef, posestnik za župana, in posestnika Frank Jožef in Janez Vičič za svetovavca.

V soseski Zagorje: gosp. Fattur Janez, posestnik za Bürgermeister-a, in Šabec Jožef in Ucin Andrej, posestnika za svetovavca.

V soseski Kilovče: Gosp. Valenčič Jožef, malnar in posestnik za župana, in Jan. Dolgan in Andrej Neme, posestnika za svetovavca.

V soseski Roteževoberdo: Gosp. Jožef Penko, posestnik za župana, in Anton Šabec in Jožef Sels, posestnika za svetovavca.

V soseski Parije: Gosp. Česnik Jožef, posestnik za župana, Penko Janez in Šore Janez, posestnika za svetovavca.

V soseski Beč: za župana gosp. Janez Urbančič, posestnik, za svetovavca gosp. Friderik Wilcher, grajsak, in Anton Kalista, posestnik.

V soseski Kal: gosp. Štefan Kapel, posestnik za župana, in posestnika Kastelic Jakob in Valentin Kontel za svetovavca.

V soseski Košana: gosp. Hreščah Štefan, posestnik in kerčmar za župana, in gosp. Jožef Bergant, administrator fare in Jožef Prelec, posestnik za svetovavca.

V soseski Stara Sušica: gosp. Penko Franc, posestnik za župana, in posestnika Šušel Gregor in Samsa Juri za svetovavca.

V soseski Volče: gosp. Penko Anton, posestnik za župana, in Janez Novak in Juri Dolgan, posestnika za svetovavca.

V soseski Studenc: gosp. Bernard Dolenc, kerčmar in posestnik za župana, in za svetovavca posestnika Andrej Černe in Andrej Milave.

V soseski Kakulek: gosp. Anton Lenassi, posestnik in kerčmar za župana, in posestnik Sajovic Jernej in Tomaž Dolenc za svetovavca.

V soseski Knežak: Janez Cucek, kupčevavec za župana, in posestnika Jožef Novak in Blaž Schein za svetovavca.

V soseski Koritnica: gosp. Sterle Jožef, posestnik za župana, in posestnika Juri Delost in Juri Sedmak za svetovavca.

V soseski Dobropolje: za župana gosp.

Jožef Benko, posestnik, za svetovavca posestnika, Jožef Tomažič in Jožef Kastelic.

V soseski Velika Bukovica: gosp. Andrej Vičič, jerhar za župana in posestnika Jožef Primic in Andrej Primic za svetovavca.

V soseski Zarecica: gosp. Jožef Vičič, posestnik, hiš. št. 3, za župana in posestnika Jožef Vičič, hiš. št. 4, in Jožef Vičič hiš. št. 8. za svetovavca.

V soseski Narin: za župana posestnik gosp. Jožef Valenčič, in za svetovavca posestnika Janez Kaluca in Jožef Kaluca.

V soseski Orehek: gosp. Križaj Anton posestnik za župana, za svetovavca posestnika Jožef Grilj in Matija Ogrizek.

V soseski Merečje: za župana, gosp. Jožef Schein, posestnik, za svetovavca posestnika Štefan Kastelic in Blaž Fabetz.

V soseski Tominje: gosp. Jožef Tone, posestnik za župana, in posestnika Štefan Gerl in Jakop Jagodnik za svetovavca.

V soseski Šembije: za župana, gosp. Jernej Fattur, posestnik, za svetovavca posestnika Andrej Dosgan in Jožef Samsa.

V soseski Postenje: gosp. Jožef Rolich, hiš. št. 18., posestnik za župana, in posestnika Jožef Rolich, hiš. št. 8, in Jakop Tomšič za svetovavca.

V soseski Topole: za župana, gosp. Matija Jenko, posestnik, za svetovavca posestnika Jožef Celigoj in Juri Rolich.

V soseski Kosezi: gosp. Anton Jagodnik, posestnik za župana, in posestnika Blaž Verh in Miha Stemberger za svetovavca.

V soseski Nadanje Selo: za župana, Jakop Spilar, posestnik, za svetovavca posestnika Cvetnič Franc in Spilar Franc.

V soseski Š. Mihael: gosp. Janez Premrov, posestnik za župana, in posestnika Andrej Stefančič in Martin Šantel za svetovavca.

V soseski Landol: za župana, gosp. Jos. Dekleva, kerčmar in posestnik, za svetovavca posestnika Anton Šimčič in Andrej Doles.

V soseski Rakitni: gosp. Matija Zadnik, posestnik za župana, in posestnik in kerčmar, Franc Klemenc in posestnik Anton Črnač za svetovavca.

V soseski Matenja Vas: za župana, gosp. Tobia Kratochville, kontrolor c. k. konjskiga zavoda v Prestraneku, in za svetovavca posestnika Matija Križaj in Janez Samsa.

V soseski Bukevje: gosp. Janez Jurca, posestnik za župana, in Matija Lekšar in Mihael Srebotnak za svetovavca.

C. k. okrajno poglavarstvo Postojna 10. kimovca 1850.

12. sept. 1850 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CXVII. del občnega državnega zakonika in vladnega lista za zdaj le v edino nemškem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 339. Naredbo ministra kupčije od 22. avgusta 1850, s katero se v pogodbi brodarjenja na Padu od 3. julija 1849 (državni zakonik CVII. del št. 322 l. 1850) neprav v avstrijskih lirah naznanjeni tarifni stavki brodnine na talijanske lire popravijo.

Št. 340. Naredbo ministra kupčije od 2. septembra 1850, s katero se po najvišjem sklepu od 19. avgusta 1850 odločba §. 2 predpisa čez spraševanja državne poštne službe tudi na šolo kadetov z dobrim vspeham dokončano v Olomucu in Gradcu ali na pionirsko šolo raztegne.

Št. 341. Naredbo ministra denarstva od 3. septembra 1850, s katero se ravnanje 2. septembra 1850 v versti št. 74 srečkane bankne obligacije po 5 percentov naznani.

Št. 342. Ukaz ministra pravosodja v porazumljenju z ministram notrajnih zadev in ministram bogočastja in uka od 3. septembra 1850, s katero se, ako bi bil kak katoliški duhoven zavolj hudodelstva ali pregreška obsojen, dovoli, obravnanske pisma škofu v pregled dati.

Št. 343. Ukaz ministra pravosodja od 6. septembra 1850, s katerim se število v vsaki deželni sodnji potrebni porotnikov vstanovi.

Tudi 12. septembra 1850 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CXVIII. del občnega državnega zakonika in vladnega lista v edino nemškem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 344. Naredbo c. k. ministra denarstva od 7. septembra 1850, zadevajoč nekatere premembe dopolnilniga predpisa od 28. novembra 1849 čez mero in pobiranje davka od porabljeniga sladkorja in rone.

Potem bo 12. septembra 1850 v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CII. del občnega državnega zakonika in vladnega lista, ki je 5. avgusta t. l. v edino nemškem izdanju na svetlo prišel, tudi v horvaško-nemškem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 312. Cesarski ukaz od 24. julija 1850, s katerim se za Hervaško in Slavonsko spadajočost in ravnanje sodništev in kazenskih rečeh vredi.

Dunaj 11. septembra 1850.

Od c. k. vredništva občnega državnega zakonika in vladnega lista.

13. septembra 1850 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CXIX. del občnega državnega zakonika in vladnega lista, in sicer za zdaj v edino nemškem izdanju izdan in razposlan.

Št. 345. Cesarski patent od 6. septembra 1850. veljaven za vse kronovine, čez novo začasno postavo, zadevajoč kolike kart za igrati

kolednikov, časopisov iz zunajnih dežel in oznanil v dnevnikih.

Tudi 13. septembra 1850 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CXVII. del občnega državnega zakonika in vladnega lista, ki je 12. septembra 1850 v edino nemškem izdanju na svetlo prišel, v vsih devet dvojnih izdanjih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 339. Naredbo ministra kupčije od 22. avgusta 1850, s katero se v pogodbi brodarjenja na Padu od 3. julija 1849 (državni zakonik CVII. del št. 322 l. 1850) neprav v avstrijskih lirah naznanjeni tarifni stavki brodnine na talijanske lire popravijo.

Št. 140. Naredbo ministra kupčije od 2. septembra 1850, s katero se po najvišjem sklepu od 18. avgusta 1850 odločba §. 2. predpisa čez spraševanja državne poštne službe tudi na šolo kadetov z dobrim vspeham dokončano v Olmucu in Gradcu ali na pionirsko šolo raztegne.

Št. 341. Naredbo ministra denarstva od 3. septembra 1850, s katero se ravnanje 2. septembra 1850 v versti št. 74 srečkane bankne obligacije po 5 percentov naznani.

Št. 342. Ukaz ministra pravosodja v porazumljenju z ministram notranjih zadev in ministram bogočastja in uka od 3. septembra 1850, s katero se, ako bi bil kak katoliški duhoven zavolj hudodelstva ali pregreška obsojen, dovoli, obravnanske pisma škofu v pregled dati.

Št. 343. Ukaz ministra pravosodja od 6. septembra 1850, s katerim se število v vsaki deželni šodnji potrebni porotnikov vstanovi.

Dunaj 12. septembra 1850.

Od c. k. vredništva občnega državnega zakonika in vladnega lista.

14. septembra 1850 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CXX. del občnega državnega zakonika in vladnega lista, in sicer v edino nemškem, v česko-(slovaško) nemškem madjarsko-nemškem in romansko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 346. Naredbo ministra notranjih zadev od 13. septembra 1850, s katero se po najvišjem sklepu od 8. septembra 1850 odločbe čez vredbo političkih gospod na Ogerskem dajo in očitno naznanijo.

Včeraj, 13. septembra 1850 je v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju 42. dokladni del občnega državnega zakonika in vladnega lista izdan in razposlan bil.

Zapopade k CXIX. delu državnega zakonika št. 345 naj ponižniši prednašanje ministerskiga svetovavstva zavolj vpeljanja nove začasne postave, zadevajoč kolike od kart za igrati, časopisov zunajnih dežel in oznanil za celo avstrijsko državo.

Dunaj 13. septembra 1850.

Od c. k. vredništva občnega državnega zakonika in vladnega lista.

16. septembra 1850 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CXVIII. del občnega državnega zakonika in vladnega lista, ki je 12. septembra 1850 v edino nemškem izdanju na svetlo prišel, v vsih devetih dvojnih izdanjih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 346. Ukaz ministra denarstva od 7. septembra 1850, zadevajoč nekatere premembe dopolnivega predpisa od 28. novembra 1849 čez mero in pobiranje davka od porabljenega sladkorja in rone.

Tudi 12. septembra 1850 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju 43. dokladni del občnega državnega zakonika in vladnega lista izdan in razposlan.

Zapopade k CXX. delu državnega zakonika št. 346 najponižniši prednašanje ministerskiga svetovavstva čez določeno vravnavo političkih gospod na Ogerskem.

Dunaj 14. septembra 1850.

Od c. k. vredništva občnega državnega zakonika in vladnega lista.

Politiške naznanila.

Avstrijsko cesarstvo.

Ljubljana. „Südsl. Ztg.“ naznani, da so kmetje iz Dolenskiga in Štajarskiga prišli v Zagreb sv. bana vprašati, ali hočejo srenjske predstojnike voliti ali ne. Djali so, na bana zaupamo, da bo nam pravico povedal, ker so Hervati sami prosili, da je njih poglavar postal in ker je ban prijatelj cesarja. Ban jih je prijazno sprejel, jih podučil, in kmetje so se veseli nazaj vernili, ker so zvedili, kako koristne naprave so srenje, od katerih popred nobeniga zapopadka niso imeli.

Mengeš. Gorence letos grozno slaba pričakuje. Vsim je serce o misli upadlo, kako se bo zima, kako spomlad prestala, ker bo živeža zelo malo pomakovalo. Zadnjič sim bil povedal, da se je razun ajde vsa druga jesenska žetev že popočila, in da je ajda zadnje upanje naših kmetovavcov. Zdaj je tudi to zadnje upanje proč. Ajda je vzela slana, tako da jo po Gorenskim sem ter tje že kosé; zakaj večidel je tako poparjena, da clo nikakoršniga pridelka ne obeta. Škoda je neizrečeno velika in se na daleč stegne. Le na Mengeškim in Kamenskim polju se malo pozna, tukej iz bližnjih rek Bistrice in Pišate megla nastopa; vender je tudi na teh dveh poljih ajda zarudila in nič kaj veselo ne polni. Drugod je pa skoraj povsod vse posmojeno. Kakor slišimo, je noter do Radoljce slana padla tedej do maliga po celim Gorenskim. Zares se je čuditi de o teh okoljshinah pšenica pri nastaku dober kup gre in še od dne do dne pada. Mernik jo stavijo na pet dvajsetic (pa ne srebernih — te tice nas še tudi to poletje niso obiskale) al pa le malo čez. Ravno tako po ceni je sočivje.

Kar vreme zadene, menimo da smo že globoko v listopada zabredli, ne pa da bi se le nekoliko čez polovico kimovca imeli. Ta mesec je druge leta gorak in skorej nar prijetniši, letos je pa plajše in kožuhe prinesel. Tamraz je tudi kače in druge merčese pokončal, ki so nam nadlego delali, da še nikoli ne takó. Za poletje nismo letos ravno veliko vedili, pa kakor se kaže, bomo za zimo toliko bolj.

Ravno to nestanovitno, merzlotno in nenavadno vreme je, mislim poglavni vzrok, da ljudje tako zelo boleajo in mrejo. Merličem zvoni skorej neprenehama. Večidel so mladi ljudje, ki jih nemila smert pobera. Poglavitna bolezen je griža, kateri se pa mnogokrat tudi kerč pridruži. Ta prikazen mé v misel pripravil, da bolezen ni samo vsakdanja griža, ampak berž ko ne kolera. To je toliko verjetniši, ker človeka naglo popade in zadavi; pa če se naglo in dobro sogreje in druge take pripomočke porabi, tudi berž popusti.

V Komenski fari pa razsaja razun te tudi strašna vročinska bolezen, ki ludi v malih dnevih pod zemljo spravi. Kakor pravijo, se je iz cerkljanske fare sem zatrosila. V tej fari se je namreč začela in je tako grozno divjala, da je skorej ni hiše, kjer bi kdo umrl al pa saj zbolel ne bil. Pri sedanjih novih boleznih je toliko hujši, ker zdravnik sam ne vé, od kod de izvirajo in s katerimi pripomočki bi se nar popred in nar bolj gotovo zadušile.

Austrijska. Ministerstvo cerkvenih reči je deželni poglavarjem ukazalo, da naj vsim

cerkvenim ključarjem naroče, da se line na stropih cerkva tako napravijo, da se bojo terdno zapreti dale, ker je skušnja pri ognju v Krakovic (na Poljskim) učila, da skozi te line ogenj izpod strešja v cerkev pride.

* Telegraf prinese, nam ravno — piše „Oest. Corresp.“ bolj natanjke naznanila od gerdiga ravnanja z baronom Haynau-am. Mi smo dozdaj Angličane zavolj zunajnega postavnega reda zelo spoštovali, in smo menili, da se varnost osebe v njih deželi spoštuje. To nezaslišano gerdo ravnanje pa nas v našem mnenju skorej moti, in le naj bolj zadovoljno zadostenje, katero so britiške sodništva dolžne zasramovanemu starčiku in v njegovi osebi razžaljenimu avstrijskemu narodnemu čutu dati, zamore naše zaupanje v lojalnost angleškiga ljudstva na novo oživiti, kterimu bolj natanjko znanost naših okoljšin vošimo, kakor se mu po časopisu „Daily News“ podajajo. Komaj je nam treba opomniti, da ne bo c. k. poslanec v Londonu, ko bo zvedil od tega gerdiga ravnanja, svoje dolžnosti opustil.

* Ministerstvo ravno zdaj priprave dela, Kras obdelovati začeti in ga zasaditi.

Česka. „Pražske nov.“ naznanijo sledeče pismo njegove prezvišenosti gospoda kardinala in nadškofa gospodu dr. Wanka-u:

Blagorodni gospod mestni župan!

Preden se iz glavnega mesta podam, da v zadevah moje nadškofije prvo popotovanje pričnem, ne morem opustiti, za slovesnost, s katero so vesolni mestjani pričetje mojiga pastirskiga dela obhajali, serčno zahvalo izreči. Ako so že sjajne in veličanske napravetistiga sprejetja moč verskiga in cerkveniga duha poterdile, ki mestjane navdaja, je serčno zaupanje in dobrovoljnost še to redko slovesnost prekosila, katero je občno vdeleževanje jasno pokazalo. Ko Vas, blagorodni gospod, prosim, vsim spoštovanim mestjanam mojo hvaležno spoznanje naznaniti, še želim, da bi enako mnenje do mene neskaljivo ohranili, da bi bile pod varstvom Božje milosti in v edinosti nasprotniga zaupanja moje pastirske opravila vredne lepiga in krasniga započetja.

Praga, 5. septembra 1850.

Friderik,
kardinal in nadškof.

* „Union“ piše: „Čujemo, da se bo akademski gimnazij v starem mestu že o začetku prihodnjiga šolskiga leta v českega spremenil, in ravno to se bo tudi z več drugimi gimnaziji zgodilo.“

Slovaška. (Sl. N.) Izdajatelj noviga časopisa „Zora Slavic pre gospodarov“, gospod Pejko je v Presburgu ministerjalniga komisarja prosil, da bi se njegov časopis občinam vradno priporočil. Časopis gospoda Pejkota pa izhaja, kakor je znano, v posebnem narečju in s posebnimi čerkami tiskan, kar sta Štur in Hurban znajdla. Gospodu Pejkotu se je odgovorilo: Namen vlade je, Slovaško z edinim jezikom, namreč českim zjedinjeno ohraniti, toraj se ne more časopis Pejkota zavolj separatističnih namenov priporočiti.

Serbska. Madjarski časopisi pripovedujejo, da se bo vladarstvo serbske vojvodine in temiskiga banata v Velko Kikindo preneslo.

Galicija. „Viestnik“ prinese sostavek od deželne vstave za Galicijo in pove, da je že dolgo cesarju za poterjenje predložena bila, ker grof Goluchowski že tri mescé nanjo čaka, pravi tudi, da bo vlada ob enakem času kakor za Bukovino deželno vstavo naznanila; potem pove, da je gospod Galuchowski posebno mnogo Rusinov za vradnike predložil, od katerih se upa, da bodo tudi poterjeni. Slednjič še ta časopis naznani, da bo vstava v desetih dneh gotovo naznanjena.

Ogerska. V knjigi „Ueber den Sommerfeldzug in Ungarn“ stoji na strani 510 sledeče važno pismo Bema na Košuta v francoskem jeziku pisano: Glasi se: Deželniemu poglavarju. Gospod poglavar! Berzoteki tako leno hodijo, da sim Vaše pismo od 8. t. m., v katerem ste mi gibanje sovražnika, odhod vlade v Szegedin in imenovanje Mesarosa za višjiga poveljnika oznanili, še le sinoč prejel. Potem mi čast skažete, me prašati, ako bi hotel in s katerimi pogoji višji poveljstvo prevzeti. Od te reči smo se že v Velkem Varazdinu pomenkvali, in kar sim takrat rekel, pri tem še danes obstanem. Vedno še sim prepričan, da zmoremo z našimi pripomočki celo Ogersko znabiti v šestih tednih, naj dalj pa v dveh mescih sovražnikov očistiti, vendar morajo oddelki poveljniki povelja, ktere dobe, na tanjko spolnovati. Višji poveljnik mora oblast imeti, le poveljnike, na ktere se sme zanesti, rabiti, sicer se naj boljši nameni vničijo, kar sim že sam z žalostnim srcem zvedil.

Ako hočete tedaj, gospod deželni poglavar, da se težavne in zlo neprijetne naloge poprimem, vsakiga na svojo stopnjo postaviti in vse potrebno preskerbeti, me mora državni zbor za dva mesca za višjiga poveljnika z neomejeno oblastjo postaviti. Ako se to zgodi, bom vse storil, naše reči v dober stan pripraviti. Podal se bom po Vašem povelju v malo dnevih ali na Moldavsko ali na Valaško, in bom prebivavec teh dežel opominjal, ruski jarm otresti in se pod turško varstvo postaviti. Zbral bom vse tiste Valahe, ki so prebežališa na Ogerskim iskali. Omer paša še ni na pismo odgovoril, kteriga sim mu pisal, in mu svoj namen naznanil; zdi se, da so ga Rusi podkupili. Mi moramo tedaj, gospod deželni poglavar, od naše strani ravno to storiti.

Ako mi na Valaškem pomaga, bom ruske vojake, ki nas zdaj tukej overajo, zadušili, in bi se zamogli potem s celo močjo protinjim obrniti. Prosim Vas toraj, gospod deželni poglavar, pošlite lep dar Omer pašatu na ravnost v Oršovo, ker prihodnost Ogerskiga vedidel na tem leži. Ravno zdaj se bom v Kezdi-Vasarheli podal, da se tukej na poslednjem kraju ustopim, kteriga imam v deželi Szeklerjev braniti, da bom zamogel prihodnje vojaške opravila svojevoljno spolnovati. Z visokim spoštovanjem. Glavni stan Esik-Szereda 11. julija 1849. Bem.

* Vsi vredniki v Pesti so bili k mestnemu poglavarstvu poklicani, da naj od barona Geringer-a v svojih časopisih nič ne naznanijo, naj si bode kar hoče.

Tuje dežele.

Bosna. Bosniški glavarji so pismeno naznanili, da so zadovoljni z novim fermanom, na skrivnim so pa vendar le nezadovoljni. Omer paša se je v Krajno podal in je dva ali tri glavarje pri sebi obdržal v poročstvo vpeljavanja novih postav.

Nemška. Vse se kaže, da se bodo Danci in Nemci kmalo spet v bitvi merili.

Gerška. Telegrafsko naznanilo pove, da je bil ondašnji minister bogočastja perviga septembra ob 6^{3/4} zvečer pred svojo hišo, ko se je ravno z svojo ženo in z senatorjem Antoniadis v kočijo hotel vvesti, ustreljen. Šest krogel ga je blizo srca zadelo, in v dveh mukopolnih urah je umrl. Morivca so z svojima tovaršama zasačili; vsi trije so bili spoznani, da so Majnoti, in so bili, kakor se pravi, najeti. Vzrok te moritve so mende razpisane volitve.

Francoska. Telegrafsko naznanilo pove, da je v okrogu Drôme na Francoskem nemir vstal, 5 občin si je namenilo vjete oprostiti, vojaki so jih pa prehiteli. Napoleon je prišel na svojem popotovanju v Saint Leon.

* V „Czas“ se piše iz Pariza. Revšina poljskih begunov na Francoskem se od dne do dne naraša. Mlajši beguni prenesajo svojo osodo potepušljivo in upajo boljših časov, starši se pa z obupom bojujejo. V Parizu se je Kolanowski zadušil, Wroblewski pa je v naj večji revšini umrl, Fenderzejewicz se je ustrelil. Od leta 1848 je že več Poljcov z samomorom svoje življenje končalo. (Stari Slovani so samomorice z obrazom proti tlam obrnjenim pokopovali in jih tako kaznovali.) Knez Czartoryski je sicer ministra notrajnih zadev prosil, da bi ubogim pomagal, al minister je le tistim pomoči obljubil, ki se hočejo v Ameriko ali pa na Poljsko nazaj podati. Poslednje dni je mnogo novih Poljcov v Pariz prišlo. Na Angleškem jih je 12—1300. Samo v Londonu jih 250 živi. Nekoliko jih vlada, nekoliko literati in nekoliko fabrike, delavšnice in druge naprave preskerbe. Drugi pa nimajo nič in v revšini živijo.

* V Cherburgu je Napoleon sledeče govoril: „Gospodje! Če dalje po Francoskem hodim, bolj vidim, da ljudje od vlade mnogo pričakujejo. Skoz nobeno okrožje, nobeno mesto, nobeno vas ne pridem, da bi ne bil za kaj proš, tu me za napravo cest, tu za kopanje vodotočev, tam za železnico prosijo, tu slišim prošnje v prid kmetijstva tam v povzdigo obertnije in kupčije. Nič ni bolj naravno kakor naznanovanje takih želj, in menim, da prošnje ne lete na gluho uho; samo to moram Vam povedati, da se te želje le takrat zamorejo spolniti, ako mi sredstva podelite, jih dovesti, in te sredstva obstoje edino v Vaši pomoči, vlado podpreti in nevarnosti, ki ji v prihodnosti žugajo, odverniti. Zakaj je zamogel cesar, akoravno je imel silne vojske, na Francoskem toliko stavb sozidati, na ktere povsod, kamor človek pride, naleti, ki se tudi tukaj, in sicer naj imenitniši, najdejo? Ker je prišel v času, ko so se ljudje naveličali revolucije, in so mu potrebno oblast v roke dali, brezpostavno premagati, in tako občini prid dežele podperati navzunaj z svojim slavnim orožjem, navznotrej z močno vlado. Če je na Francoskem kako mesto, ki je z Napoleonom konservativnih misel, je gotovo Cherburg. Kaj je barkostaja, z orjaškimi močmi dodelana, družiga, kakor krasni dokaz tiste francoske edinosti, ktero vresničiti so se stoletja Francozi tako močno prizadevali, tista edinost, ki iz nas velik narod stori; pa velik narod, ne pozabimo tega, se le takrat v svoji visokosti ohrani, ako se njegove naprave vjemajo s potrebami državnega življenja in materialnih dobičkov. Prebivavci Normandije znajo te dobičke prevdariti, jez sim se tega prepričal. Z ponosnim čutom napijem danes zdravico mestu Cherburgu, napijem zdravico vpričo tistiga brodovja, ki je tako slavno francosko zastavo v jutrove dežele neslo, in ktero je pripravljeno, jo z slavo ovenčano nesti, kamor ga bo čast naroda poklicala; napijem zdravico vpričo teh tujcev, ki so danes nasi gosti; oni se zamorejo prepričati, da se ne zgodi iz slabosti, ako hočemo mir vživati, ampak da nas tisti občinski dobički, tisti čuti vzajemnega spoštovanja k temu nagibajo, ki družijo oba naj bolj omikana naroda!“

Kaj de je iz tega govora skleniti, ni treba omeniti, ker je Napoleon sam svoje želje naravnost izrekel.

Angleška. Komisija obertniške razstave v Londonu je naznanila, da vina ne prejme v razstavo.

* Barona Haynau-a so v olovarii Barklay-ovi olovarki, ko so njegovo ime zvedili, kjer se mora vsak tujec podpisati, z blatam metali in mu obleko stergali, tako de so begočiga policaji čez vodo morali prepeljati. Olovarka se je zavolj tega zaperla in krivci tako nesramniga ravnanja se išejo.

Turska. Madjarski emigranti, ki so se v domovino vernili, pravijo, da je Bem v časti enak deželniemu poglavarju. On ima na mesec 800 cekinov plačila, in 800 cekinov še poverh za gostije in druge potrebe. Turki Bema zlo poštujejo. Tursko se je že dobro naučil, zdaj že vojaške povelja v turskem jeziku izdaja, in uči djake topništva z dobrim vspeham.

* Tursko brodovje je povelje dobilo, da se v Bospor nazaj podati.

Razne naznanila.

— Telegraf od Zidaniga mosta v Zagreb je dodelan.

— Gosp. general-vikar dr. Knobler se je, iz Dolenskiga pridši, le malo časa v Ljubljani mudil in potem na Gorensko podal.

— Naš mnogospoštovani rodoljub gosp. dr. Dolenc, dvorni in sodijski advokat na Dunaji, je tudi prišel za neke dni na Krajnsko.

— Svitli nadvojvoda Janez so unidan vredniku Novic pisali, da se se zmiraj s posebnim veseljem poslednjega zbora kmetijske družbe v Ljubljani spominja, in da naj jim oznamimo, kadaj bo v jeseni spet zbor kmetijske družbe.

— V Lvovu je vojaško poveljstvo za pogo-rele Krakovčane pri c. k. armadi 1208 gold. 28^{3/4} kr. nabralo.

— V Olesici v Galicii bi se bil imel na praznik vnebohoda Marije device somenj pričeti. Judje in Nemci so začeli zgodaj na jutro svoje blago razkladati. Njih veselje pa je bilo zastoj: ker tamošnji mestjani so se zbrali in so naznanili, da ne pripuste, da bi bil somenj v mestu, ko je ravno tako velik praznik, in so enkrat za vselej sklenili, da se ima na drugi dan odložiti. Temu sklepu so se nekteri nemški kolonisti ustavili, da pa zoper voljo mestjanov nič niso opravili, dokaze to dovolj, da je bil drugi dan zlo živ somenj in da je bil veliki šmarin prav na tistem praznovan. Tako „Zorja Galicka“ piše.

— Iz Chrudima se piše v „Pr. Ztg.“, da se je pomoč znajdla zoper kolero. V vasi Holetin je 9 oseb za kolero zbolelo, polili so jih z merzlo vodo in kmalo so bile popolnoma zdrave.

29. augusta 1850 pride prebivavec vasi Holetin Jancik domu in najde svojo ženo, ko jo je že strašno kolera prijela. Straha vzame 1/4 maselca žganja, dene smodnika vmes in ga ji posili v usta vlije. Kmalu se na tla zverne, kakor de bi bila mrtva. Mož v velikem strahu jo pod milo nebo nese, akoravno je silno dež šel, jo na škopnik položi. Menil je, da ji je le slabo postalo, toraj teče na vodnjak po merzle vode in jo z njo polije. Ker je vidil, da ji voda dobro dene, je to ravnanje večkrat, nekoliko prenehaje, ponovil, tako dolgo, da se je zavedla. Potem jo spet v hišo nese, jo preobleče in v postljo položi. Kmalu toži, da ji vse v persih gori; mož jo tedaj po persih spet z vodo polije in ji večkrat vode piti da. Ko jo neha po persih žgati, jo dobro odene; bolna se dobro spoti, zaspi in se še le drugo jutro popolnoma zdrava zbudi.

Po noči 30. augusta zboli žena kerčmarja Mladeka in tudi hči Jovana Vondraceka v ravno tej vasi. Ker ni bilo zdravnika v vasi, so Jancika prašali, kako je z svojo ženo ravnal, da se je ozdravila. On vse pove in jim reče, da naj ravno tako store. Oni ga vbogajo in obe osebi ste se ozdravile. 31. augusta je 6 oseb zbolelo, z vsimi se je tako ravnalo, in bile so vse rešene.

— V Matyasfalvi je 15. augusta mati, imenovana Rosa Merka, lastno novorojeno dete živo zakopala. 17. augusta je pa nek pes grob odkopal in z otrokam po cesti tekkel in na tako vižo mater izdal.

LEPOZNANSKI LIST.

Narodska Epopea Serbov.

(Iz nemškega.)

Gospoj v. M. od Dr. Siegfrieda Kapperja.

(Dalje.)

Bilo je vroče popoldne. Car Dušan v senčnem gojzdu, na bregih Černoljeve, lova truden počiva. Vsi njegovi prijatli i tovarši so z njim. Ko v mehke mahu, pod streho širokosenčnega doba leži, med tem ko blizo njega suhe veje visoki plamen netijo, po katerem se zjutraj ubit marjasec na dolzem raznu verti, se vernejo Caru davno minuli časi v spomin, ko je pred kacimi 20. leti zoper puntarske Albance v vojsko šel. Sprazne kupo vina na spomin tistih časov. Ne more si kaj, da se zraven zmage, tudi lepih černih oči, tako lepih, kakor bi bile Vili ukradene, spomni, ktere so ga, ko je bila njegova vojska že davno doma, še s čudno močjo v rujavih albanskih hribih deržale. Pripoveduje prijatelom, kako mu je dobro djalo, bojatrudnemu, v samotni uri, kron veselje i vsih kraljevih pozabiti na naj lepših ustih.

Enkrat pa, ko se je po noči vernul od ljubeznive device i samotno po skalovju jahal, se je vzdignul strašan vihar, ki je drevesa i skale ruval, vse pota zasul, neurnike iz svojih strug pregnal. Njegov konj se splaši, za ujdvo več ne mara; se zdaj razgatee trepeče ustavi, da bi pri svetlobi bliska zopet luč svojim kopitom opazil; zdaj kakor borja čez neurnike i zlomljeno drevje divja, kot bi hotel kar berže v žrelo smrti. Tri dni i tri noči, pripoveduje Car, da je tako okrog divjal, gotovi rob gladi ali volkov. Že je mislil obupen s svojim konjem v črni prepad skočiti, kar iz bližnjega germovja pastir priskoči, zgrabi konja za vajet i ga reši grozne smrti. Potem pelja Cara, ki ga scer ni poznal, v svojo kočjo, mu položi na staro deblo drevesa, ki je že njegovemu očetu namesto mize služilo, koščik tursičnega kruha i kapljo vina, da bi se okrepčal. Pridero trije rujavi fantini z velikimi palčami v rokah, iz lesa i kruha prosijo očeta. Ta jim pove, da je žašlemu gostu zadni kos kruha dal, da morajo torej potepeti. Dušan ki mu je bilo žal, da morajo, njega postrežnik i njega sinovi lačni biti, da morajo položni stradati, da se gost i kralj nasiti, prosi mladenčce, da naj z njim jed dele. Naj starji njih, Vukašin skoči jezen na noge: „Meniš, ker je moje ime od Vuka (volka), da sim na požrešnosti volku enak?“

Tri dni, pravi, da bo on i njegovi bratje postil se, ako oče še toliko jedi pripravi, da se ptujec v svoji domovini hvaliti mogel ne bo, da je tri dni stradal, sinovi gojzda pa da niso mogli! To je kralju tako dopadlo, da svoje hvale pastirju, ki mu je bilo Mrnjava ime, ni mogel drugači izreči, kakor da se mu razodene, da njega i njegove sine, Vukašina, Gojko i Uglješa v svoj grad v Prizren vzame. „I zares“, konča, k Vukašinu se obrnivši, kateri je tudi vmes bil, „nikdar mi ni bilo žal, da sim tebe s tvojim očetom i s tvojima bratoma na dvor uzal. Ako sim te ravno z močjo i častjo okinčil, kakor nikogar, sim vundar še zmirom tvoj dolžnik, pa da neham dolžnik biti, hočem enako z enacim povernuti!“

„Kraljestvo i ljudstva mi je dal v tamnem gojzdu enkrat pastir, — kraljestvo i ljudstva naj vzame iz mojih ust zdaj njegov sin.“ I od hrasta, pod čegar senco je počival v mahu, je odlomil dve listoviti mladiki, ju zveže vkup v zeleno krovno, se vzdigne in jo položi na glavo v travni klečečega gojzdnega sina.

Dušan ni imel otrok, Vukašin je bil zdaj njegov izvoljeni naslednik.

„Zdelo se je, kakor da bi v bližnjem germu odmah klicati začelo ptuje donilo je klicanje. Govorite, kje je Dušan-Car k njemu me peljite!“

I tropa lovcov pripelja ptujega mladenčca pred Cara.

„Lep i divji, čuden pogledati, kako se mu ob rujavem čelu, venec černih lepih las ovija, kako svetijo se oči iz trepavnic, kakor da jih Vila mu je dala, kako gre, ponosno i prederzno, ne ko da bi prosil ampak ukazoval.“

Na prašanje Cara, kdo da je, mladenec odgovori, da mu je Lazar ime, njegova domovina so Albanije rujave skale. Ko mi je mati umerala, pravi, mi je rekla, da naj si pred ne dam počitka, dokler Caru Dušanu tega lista

ne izročim. Dušan uzame pismo, ga enkrat, dvakrat tiho prebere i svitla solza mu pade na list. Kaj je bral, i kaj ga je tako ganulo, nihče ni zvedel. Le mladenca gleda on prijazno, ga ogleduje z molkom ljubeznjivim, kako se mu ob rujavem čelu, venec černih lepih las ovija, kako svetijo oči se iz trepavnic, kakor da jih Vila mu je dala, kako tu stoji ponosen i prederzno, ne ko da bi prosil, ampak ukazoval. Ga mar spremi (Cara) žalostno — nebeski spomin v Albanijo daljno? Al se spomni pač veselja dolzih tednov, ki jih je ko spomladna sapa led, njegov poljub raztopil? Podonelo je zvenčanje silnih sekir, pogorelo dervlje na plamenu, i marjasec se okrog verti. K meni vsedi se ptujče mlado, reče Car, i Lazar se mu vsede na desno.

Tako je prišel Lazar na dvor mogočnega Cara Serbov. Dušan ga ima zmirom pri sebi, mu da darov izobilo, vsake oči zavirljivo gledajo prvega Carjevega ljubljence. Le Lazar se tega ne more veseliti. On čuti da obleka sluge, i naj bo tudi iz svile i zlatom obrobljena, ni njemu namenjena, da bi v njej on moč svojih krepkih dni napravil. Ljubezen do edine hčere enega nar viksih dežele, se pridruži, vidil je jo na dvoru ob nekacem godu, i Lazar pade v tiho žalost. Bled, pripognene glave gre enega jutra poleg Cara, kateri se je po vertu sprehajal. Car je že nekaj časa nanj pazil, zavolj njegovega obnašanja. Prisereno i ljubeznjivo ga popraša: Povej, zakaj je tvoj obraz tako muten, kaj nosiš čelo nagnjeno v zemljo? Morebiti da je konjic tvoj poginul? Ali ti je ruho (obleka) ostarela? Ali je v tvoji torbi malo blaga. Kaj ti manjka v dvoru mojemu?

Lazar mu odgovori, da mu ničesar ne manjka, samo da mu je žal bez činov i bez junackega terplenja svoje mladosti lepo moč potrositi, ker drugi ponosni nevarnosti iščejo, si hvalo, slavo i ljubezen pridobe.

Ako je moja dobra roka da ti točim vino, ne misli, da bi ne bila za meč. V Macedoniji se je ravno punt zakuril. Stari Jug Bogdan i njegovih devet sinov gredo pomirit deželo.

Car ukaži da spremljajem Juga, vernem s zmagovitim se orožjem. Ako ti ga sam ne bom prinesel, ti ga Bogdan Jug prinese, ta ti bo povedal, da sim tam ostal, kjer se je dobila zmaga.

(Dalje sledi.)

Oblega Ogleja.

1510.

(Odlomek iz zgodovine slovenskiga naroda.)

Benečani so se prepričali, de je mesto Terst preveč zavarovano, de bi se še kdej podalo, zatorej se odtegnejo in namnoženi v Furlanijo divjajo. Tu jim gre tak dobro spod rok, de cesarske odženejo, in potem tudi na Goriško planejo, pa vedili so, de je njih prizadevanje zastonj, če se Ogleja ne polaste. Ta terdnjava je bila takrat veliko imenitniša kot Terst, pa bilo je tudi veliko teži, jo vžgati. Bila je namreč s terdnimi in visokimi nasipi in z globokimi rovi obdana in že tudi, ker na močvirnim kraju stoji, po naravi zavarovana. Že se je v nji sicer nekoliko laška narodnost koreniniti jela, pa večina prebivancev je jezik očetov ohranila. Le kupeevavski stan je neke Lahov obsegel; drugi ljudi so bili še Slovenci po rodu in duhu.

Vender Benečani vkljub velikim napotam mesto obležejo; zakaj dobički, ki bi jim iz pridobljenja terdnjave klili, jih tako mikajo, de se nikakoršne težave ne vstrašijo. Posadka Ogleja je iz Krajncov obstala, katerim junaski Jabelkar (Apfaltern) zapoveduje. Ona sicer ni bila velika, pa vsa nadušena in rajši poginiti, kakor mesto izročiti pripravljena. Vojska Benečanov se v širokim risu približuje. Stela je 12000 mož in je imela obilno hrane, topov in možnarjev. V malo dneh so topničarce vsajene, okopi narejeni in tabor dovršen. Pa posadka se ne boji priprav, zakaj tudi ona se je z vsim potrebnim previdila in kar je je v številu menj; je je v pogumu in serčnosti več. Zastonj jo tedaj sovražniki k podaji nagovarjajo in v ta namen poročnika pošljejo. Jabelkar je vedel, de se mu vnapre ne pomoči ni nadjati in de je zadnje upanje — smert, če bi hrabrost ne zdala; zavolj tega se mu tudi ne zdi vredno, z Benečani po človeško ravnati. Zatorej tudi pripusti, de

razdražena posadka poročnika ubije. Pa ta poboj je tudi po drugi plati narodni prav, ki se ga clo divjaki derže, prelomil in je mogel v sercu nasprotnikov nevgasljev, smertin serd obuditi.

Kmalu po ti dogodbi se Benečani na naskok pripravljeni Ogleju bližajo; pa, ko bližnjo okolico nastopijo, zagrome topi brambovcov in jih tak grozovito pobijajo, de se morajo naglo umakniti in v ležiše verniti. Kmalu potem je bilo tudi pri nekem izpadu veliko Benečanov končan. Iz mesta se je namreč nekaj sto mož vzdignilo in je tak nenadoma nadnje padlo, de so bili po kratki praski pobiti in vžugani.

Te nesreče sovražniga vodja Venierota tako razkačijo, de ustane in z celo armado na enkrat mesto popade. Strel je strašin, boj kervav, serčnost na obeh straneh. Terdnjava, če ravno majhna, je vender za tak ničlo posadko (nekaj čez 2000 mož) prevelika. Bramboveci sicer junaško stoje, vender ne morejo odverniti, de bi Benečani v predmestje ne priderli. To viditi, ga Jabelkar požgati veli; zakaj če bi se enkrat sovražnik uterdil, bi ga bilo težko odpraviti. Pa če so ravno hiše pogorele, se Veniero vender tik mesta utabori, po predmestju nakoje napravlja in če dalje bolj napreduje. S trepetam in strahom prebivavci krog svojiga domovja šotore gledajo, ki se vedno bliže pomikajo. Teroserčnost benečanske svojovlade so že prejne leta dovolj občutili, pa kaj bi jih zdaj še le čakalo, ko bi se sovražnik z orožjem v pesti mesta polastil? Žalostne misli jih tedaj obhajajo in tak silna se jim moč Benečanov zdi, de jim clo zaupanje v posadko in Jabelkarja upade. Pa tudi ta vodja je s težkim sercam približevanje Benečanov vidil; tedaj je sklenil, serčnost svoje vojašnje porabiti in kaj izločniga storiti.

Na njegovo povelje se spravi pri tavzent mož na noge, ki zdajci terdnjavo zapuste in moč sovražnika primejo. Ti možaki se sicer tako hrabro bijejo, de en rov za drugim preskočijo nasip za nasipom posedejo, 12 topov zabijejo in celo predmestje oproste. Še le potem, ko so veliko sto nasprotnikov pobili in si mnogo zastav pribojevali, se nazaj v mesto pomaknejo. Pa izpad je imel vender malo nasledkov, ker so se mogli dobljeni ležaji popustiti. Veniero če dalje hujsi nadleguje. Slasti sta bila dva bolj skrita stolpa pri rovi, iz kterih so Benečani neprenehama streljali in veliko Slovencev potolkli. Posadka tedaj glasno nov izpad tirja, ki se ji dovoli in za voditelja hrabri Lampergar da. Pervi naskok je bil tistima dvema stolpama namenjen, v kterih je jedro sovražnih strelcev ležalo. Boj je sicer silno moriven; ker je pa posadka hitro ravnala, se je kmalo nevarnih varov polastila. Bila sta zažgana; okoli je več kot 600 Benečanov pocepalo, ko Lampergar se 30 mož ne zgubi. Po dovršenem delu je mislil ta nazaj iti, pa med tem je Veniero vojsko zedinil in je posadko strasno napadel. Al tudi zde se Lampergar ne ustraši, marveč tako sovražnike seka, de zopet pobegnejo. On jih nekoliko časa preganja, jih še pri 300 pobije in jim veliko topov odzame, potem pa zmagonosno nazaj v terdnjavo koraka.

Ta zguba je Venierota zlo oplasila. Dolgo si potem družiga ne upa, kakor v mesto po malim streljati in se k večim v kako nepomenljivo prasko spustiti. Vender se je scasama zopet namnožil in pridno na glavni napad pripravljal. Toliko bolj je kaj imenitniga opraviti menil, ker je bilo ozidje Ogleja že na več krajih prebito in se je na mnogih krajih uterdil, od kodar se je z uspeham naskočiti dalo. Ko je tedaj priprave dovršil, je gizdavo vojsko skupek poklical in tako serdito Oglej napadel, de zmaga omahuje in že nar nesrečni izid brambovcam pred očmi stoji. Pa ravno ta gotova zguba jih tako naduši, de po dolgim, hudim boju Benečane zopet odbijejo in se mnogo topničarce in celiga predmestja polaste. Ta morija je bila o celi dolgi oblegi nar bolj kervava. Več kot 1000 mrtvih je Venierota veljala in mu upanje na srečin konec popolnoma uzelo. Kmalu po bitvi je tabor popustil, in v Furlanijo pobegnil. Pa posadka, ki se je ob času oblege tak hrabro obnašala, mu tudi potem ne odjenja. Z nekoliko cesarskimi združena ga že na benečanski zemlji popade in tako nabije, de je celo armado zgubil in za primirje prositi moral.

Jan. Terdina.